

28 JAN 1991

CORRELATION AMONG THE FACTORS INFLUENCING URBAN GROWTH
CASE STUDY : BANGKHEN DISTRICT, BANGKOK

ASNEE THAOSUWAN

อภินันท์นาถ

๓๓

วิศวะเทคโนโลยีการจัดการสิ่งแวดล้อม

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE
(TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT)

IN

FACULTY OF GRADUATE STUDIES

MAHIDOL UNIVERSITY

1990

ชื่อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ทำให้เมืองขยายตัว
กรณีศึกษา : เขตบางเขน กรุงเทพฯ

ผู้วิจัย

อัคนี เกาสวรรณ

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ชนากร อ้วนอ่อน, Ph.D.

คันสนีย์ ชูแวว, Ph.D.

สุวัฒนา ชาดานิติ, Ph.D.

วันที่สำเร็จการศึกษา

๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๓

บทคัดย่อ

การขยายตัวของเมือง เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการเพิ่มของจำนวนประชากร ซึ่งทำให้ความต้องการเรื่องที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น ดังนั้นพื้นที่เพื่อเขตที่อยู่อาศัยของเมืองจึงต้องมีการขยายออกไปด้วย โดยมากจะขยายออกไปยังบริเวณชานเมือง ปรากฏการณ์นี้ คือ การที่ชานเมืองกลายเป็นเมือง (SUBURBANIZATION) แต่ในสภาพการเป็นจริงแล้ว สาเหตุการขยายตัวของเมืองไม่ได้เกิดขึ้นจากปัจจัยการเพิ่มขึ้นของประชากรเพียงอย่างเดียว แต่เกิดขึ้นเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก จึงจะทำให้เมืองขยายตัวออกไป โดยทั่วไปแล้ว การที่ชานเมืองเปลี่ยนแปลงกลายเป็นเมืองนั้นจะประกอบไปด้วยปัจจัย ๔ ตัว ซึ่งได้นำมาใช้เป็นปัจจัยหลักในการศึกษาครั้งนี้ด้วย ได้แก่

๑. มีการพัฒนาถนนและระบบการคมนาคมขนส่ง
๒. ความไม่แออัดของจำนวนประชากร
๓. มีการลงทุนทางด้านโครงการที่อยู่อาศัย
๔. มีการขยายตัวของอุตสาหกรรม หรือนโยบายการพัฒนาของรัฐบาล
๕. ที่ดินราคาถูก

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก แบ่งกว้าง ๆ เป็น ๒ กลุ่ม คือ ปัจจัยทางด้านสังคม-เศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยทั้ง ๒ กลุ่มนี้ จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทั้ง ๔ ตัวที่กล่าวมาแล้วด้วย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งที่จะรู้ถึงค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยหลักที่ทำให้เมืองขยายตัว พื้นที่ศึกษา ได้แก่ เขตบางเขน ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ แขวง คือ ทั้งสองห้อง สาดยาว ทำร้าย ลีกัน ตลาดบางเขน ลายไหม คลองถนน และออเงิน จำนวนประชากร ตัวอย่างจะขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของจำนวนครัวเรือนของแต่ละแขวง รวมทั้งสิ้น ๓๐๐ ตัวอย่าง ผลของข้อมูลจากภาคสนามถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ คือ SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ใช้ Correlation Analysis เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ นั้น โดยจะใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง -1.000 ถึง 1.000 ที่ค่าความเชื่อมั่น 0.001 จากปัจจัยที่นำมาใช้ในการศึกษานี้ทั้งหมด ๔๕ ปัจจัย จะได้ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันตามที่กำหนดไว้ ๓๕ ปัจจัย แต่ปัจจัยหลักซึ่งมีผลโดยตรงต่อการขยายตัวของเมือง ในเขตบางเขน คือ โครงการบ้านจัดสรร

ทัศนคติที่มีต่อที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า โครงการบ้านจัดสรรเป็นตัวแทนของที่อยู่อาศัยที่มีความสมบูรณ์ เนื่องจาก มีความปลอดภัยสูง มีการให้บริการ โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการอยู่อาศัย และค่าใช้จ่ายอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม หรือกล่าวได้ว่า โครงการบ้านจัดสรรเป็นสถานที่ซึ่งมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี

จากผลการศึกษารูปได้ว่า โครงการบ้านจัดสรรเป็นปัจจัยหลัก ซึ่งเป็นตัวแทนของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของเขตที่อยู่อาศัย เนื่องจากผู้ลงทุนก่อสร้างบ้านจัดสรรได้คำนึงถึงความสะดวกสบายของผู้ที่จะเข้ามาอยู่ในโครงการ และการให้บริการขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้โครงการบ้านจัดสรรมีข้อยุ่งยากน้อยกว่าการที่บุคคลจะซื้อที่ดินปลูกบ้านเอง ดังนั้น โครงการบ้านจัดสรรจึงมีอิทธิพลต่อการขยายตัวของเมืองมากกว่าบ้านส่วนตัวที่ปลูกเองทั่ว ๆ ไป

4. The expansion of industrial or the government policy to develop the area.
5. The cheaper of the land in suburban area.

There are the other factors which can be separated into 2 groups : socio-economic and environmental factors. The all factors are correlated altogether and correlated with those 5 main factors too. This study is for knowing the factors and the correlation among these factors that cause the urban expansion.

The study area in this study is Bangkok District which is separated into 9 subdistrict : Tungsonghong, Ladyaow, Tharang, Seegun, Taladbangkhen, Saimai, Klongthanon, and Or-ngeon.

The number of the sampling in subdistrict depend on the density of housing in each subdistrict. The total are 300 cases. The result from these data are prepared for analyzed by using computer. The package program using here are SPSS (Statistical Package for Social Sciences). The Correlation Analysis is used for the correlation among these factors.

Factors which influencing urban growth from the correlation analysis, at the correlation coefficient range from -1.00 to +1.00, that have probability less than 0.001. From the total 49 factors, 34 factors have correlated among the other. But the main factor that directly influencing the urban expansion in Bangkok District is "the housing project".

Housing project are the represent of the residential which are the most perfect from the attitude of the sampling

population. The housing project, in the idea of person living there, are consist of security, infrastructure and cheap price.

From the result of this study, the housing project is the main factor influencing residential area growth. Because the developer or the person who will invest must concern about the facility, the price of land and the comfortable for the occupant, whether they will not risk to invest there. So, the housing project have more influence than the individual house that will made the urban expansion.